ZBIERKA ZÁKONOV
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Ročník 1955

Vyhlásené: 05.03.1955 Vyhlásená verzia v Zbierke zákonov Slovenskej republiky

Obsah tohto dokumentu má informatívny charakter.

8

Nariadenie ministra zdravotníctva

z 15. februára 1955

o pohrebníctve

Minister zdravotníctva nariaďuje podľa § 15 zákona č. 4/1952 Zb., o hygienickej a protiepidemickej starostlivosti:

Oddiel I
Oznámenie úmrtia a prehliadka mŕtvych

Oznámenie úmrtia

§ 1

(1) Úmrtie osoby alebo nález mŕtvoly musia sa oznámiť výkonnému orgánu miestneho národného výboru, v obvode ktorého k úmrtiu alebo nálezu došlo. Ak úmrtie nastalo alebo mŕtvola bola nájdená v dopravnom prostriedku za cesty, urobí sa oznámenie výkonnému orgánu miestneho národného výboru, v obvode ktorého bola mŕtvola z dopravného prostriedku vyložená.

(2) Oznámenie úmrtia alebo nálezu mŕtvoly sa musí urobiť v priebehu 12 hodín, ak je však podozrenie z trestného činu, musí sa tak stať ihneď.

(3) Výkonný orgán miestneho národného výboru upovedomí o úmrtí alebo náleze mŕtvoly bez meškania lekára príslušného na prehliadku mŕtvych a okresného hygienika, a pokiaľ sa tak už nestalo, tiež príslušný orgán verejnej bezpečnosti.

§ 2

(1) Úmrtie sú povinní oznámiť

a) plnoleté osoby, ktoré v čase úmrtia žili so zomrelým v spoločnej domácnosti,

b) ten, v byte ktorého alebo dome osoba zomrela,

c) lekár, ktorý zomrelého pri úmrtí ošetroval alebo bol k nemu privolaný.

Oznamovacia povinnosť prechádza na osobu uvedenú v ďalšom poradí, ak niet osoby uvedenej na mieste prednejšom alebo ak nemôže túto povinnosť splniť.

(2) Úmrtie osôb, ktoré zomreli v ošetrovaní, zaopatrení alebo v inej starostlivosti verejných ústavov alebo zariadení, je povinný oznámiť vedúci ústavu alebo zariadenia, prípadne pracovník ním poverený.

(3) Ak niet osoby, ktorá je povinná urobiť oznámenie podľa predchádzajúcich odsekov, má oznamovaciu povinnosť každý, kto sa o úmrtí osoby dozvedel alebo našiel mŕtvolu, ak mohol podľa okolností vedieť, že sa oznámenie doteraz neurobilo.

Prehliadka mŕtvych

§ 3

(1) Prehliadku vykonáva príslušný obvodný lekár. Ak príslušný obvodný lekár zomrelého pred smrťou ošetroval alebo pomáhal pri pôrode mŕtveho dieťaťa, vykoná prehliadku iný lekár, ktorého určí vedúci zdravotného odboru rady okresného národného výboru.

(2) Prehliadku osôb, ktoré zomreli v zariadení preventívnej a liečebnej starostlivosti, vykonáva lekár patologicko-anatomického oddelenia tohto zariadenia; pokiaľ sa toto oddelenie nezriadilo, vykonáva prehliadku obvodný lekár, v obvode ktorého je toto zariadenie, alebo lekár, ktorého určí vedúci zdravotného odboru rady okresného národného výboru.

(3) Prehliadku osôb, ktoré zomreli v zariadeniach ozbrojených sborov, vykonávajú lekári zariadení týchto sborov.

§ 4

(1) Účelom prehliadky je zistiť smrť a jej príčiny.

(2) Prehliadajúci lekár je povinný bez meškania po prehliadke podať výkonnému orgánu miestneho národného výboru, povereného vedením matrík, zprávu o výsledku prehliadky. Ak bol zomrelý pred smrťou v lekárskom ošetrení, je ošetrujúci lekár povinný vyplniť a podpísať diagnostickú časť tejto zprávy.

(3) Ak má prehliadajúci lekár podozrenie z trestného činu alebo ak nemôže zistiť príčinu smrti, oznámi to ihneď okresnému prokurátorovi a príslušnému orgánu verejnej bezpečnosti; ak nemôže zistiť príčinu smrti, oznámi to i okresnému hygienikovi.

Oddiel II
Pitvy a odnímanie tkanív a orgánov

§ 5
Bezpečnostno zdravotná pitva

(1) Bezpečnostno zdravotná pitva sa vykonáva u osôb zomrelých v zariadeniach preventívnej a liečebnej starostlivosti, ak je to potrebné na overenie diagnózy, podľa ktorej boli liečené; o vykonaní pitvy rozhoduje vedúci zariadenia. Inak rozhoduje o vykonaní bezpečnostno zdravotnej pitvy okresný hygienik, ktorý ju uloží vykonať najmä,

a) ak je potrebná na zistenie príčiny smrti alebo jej okolností,

b) ak ide o povolenie pohrebu žehom a ak sa nemôže predložiť potvrdenie lekára podľa § 15 ods. 1 alebo

c) ak to vyžaduje všeobecný zdravotný záujem.

(2) Bezpečnostno zdravotná pitva sa môže vykonať najskôr za dve hodiny po tom, keď lekár oprávnený na prehliadku mŕtvol bezpečne zistil smrť.

(3) Bezpečnostno zdravotnú pitvu osôb zomrelých v zariadeniach preventívnej a liečebnej starostlivosti vykonáva lekár patologicko-anatomického oddelenia alebo iný lekár určený vedúcim zariadenia. V ostatných prípadoch vykonáva bezpečnostno zdravotnú pitvu lekár, ktorého určí vedúci zdravotného odboru rady okresného národného výboru na návrh okresného hygienika. Lekár vykonávajúci pitvu zariadi, aby bez meškania po pitve sa spísala o nej zápisnica a aby

výkonnému orgánu miestneho národného výboru, povereného vedením matrík, sa podala zpráva o jej výsledku; zápisnicu podpíšu všetci, ktorí sa pri vykonaní pitvy zúčastnili.

(4) Ak vznikne pri bezpečnostno zdravotnej pitve podozrenie, že sa úmrtie spôsobilo trestným činom, pitva sa preruší a lekár vykonávajúci pitvu urobí ihneď oznámenie okresnému prokurátorovi a príslušnému orgánu verejnej bezpečnosti.

(5) Výdavky na bezpečnostno zdravotnú pitvu znáša štát.

(6) O súdnej pitve a o pitve osôb, ktoré zomreli v zariadeniach ozbrojených sborov, platia osobitné predpisy.

§ 6
Neúradná pitva

Ak nie sú dôvody pre bezpečnostno zdravotnú alebo súdnu pitvu, môže okresný hygienik povoliť pitvu i z iných dôvodov hodných zreteľa. Výdavky tejto pitvy uhradzuje ten, kto o ňu požiadal. Ustanovenie § 5 ods. 3 platí obdobne.

§ 7
Odnímanie tkanív a orgánov

(1) Pre liečebné účely možno odnímať z tiel zomrelých osôb potrebné tkanivá a orgány. Tkanivá a orgány sa nesmú odňať, ak zomrelý za svojho života písomne vyhlásil, že s odňatím nesúhlasí.

(2) Ministerstvo zdravotníctva určí, v ktorých zdravotníckych zariadeniach možno tkanivá a orgány odnímať, a upraví podmienky a spôsob ich odnímania.

Oddiel III
Pochovávanie

§ 8
Pochovávacia povinnosť

(1) Mŕtvola sa musí pochovať spravidla do 96 hodín, nie však pred uplynutím 48 hodín od úmrtia. Ak sa vykonala pitva, môže sa mŕtvola pochovať ihneď po pitve; ak ide o súdnu pitvu nariadenú prokurátorom, môže sa mŕtvola pochovať len s jeho súhlasom. Výnimočne možno upustiť od pohrebu, ak sa mŕtvola má trvalo použiť na vedecké alebo vyučovacie účely. Takto možno použiť mŕtvoly osôb,

a) ktoré s tým prejavili písomne súhlas,

b) ktorých totožnosť nemožno zistiť alebo

c) ktoré zomreli v zariadeniach preventívnej a liečebnej starostlivosti alebo zaopatrovacej starostlivosti a o ktoré sa do 96 hodín od úmrtia nikto neprihlásil.

(2) Pred pohrebom alebo určením mŕtvoly na vedecké alebo vyučovacie účely musí sa preukázať, že sa vykonala jej prehliadka, prípadne tiež pitva, a že sa výkonnému orgánu miestneho národného výboru, povereného vedením matrík, podalo hlásenie o úmrtí.

§ 9
Druhy pohrebu

(1) Mŕtvoly sa pochovávajú uložením do zeme alebo spopolnením (žehom), pokiaľ dôležitý všeobecný záujem nevyžaduje iný druh pohrebu. Iný druh pohrebu môže nariadiť alebo povoliť hlavný hygienik, prípadne orgán ním na to splnomocnený.

(2) Mŕtvoly sa ukladajú na cintorínoch. Uloženie mimo cintorína môže povoliť okresný hygienik len z dôvodov hodných osobitného zreteľa.

(3) Spopolnené ostatky sa ukladajú na pohrebiskách. Uloženie mimo pohrebiska povolí okresný hygienik, ak bude osvedčené, že sa tak stane pietným spôsobom.

(4) Ak sú splnené všetky predpísané podmienky pre druh pohrebu, ktorý si zomrelý zvolil, treba podľa možnosti jeho prianiu vyhovieť. Ak neurčil zomrelý priamo ani nepriamo druh pohrebu, určí ho ten, kto pohreb objednáva. Tieto ustanovenia neplatia, ak dôležitý všeobecný záujem vyžaduje iný druh pohrebu.

§ 10
Obstaranie pohrebu výkonným orgánom miestneho národného výboru

Ak neobstaral pohreb niekto iný, je povinný tak urobiť výkonný orgán miestneho národného výboru, v obvode ktorého osoba zomrela alebo mŕtvola bola nájdená, prípadne vyložená z dopravného prostriedku (§ 1 ods. 1). Tým sa nevylučuje nárok na náhradu trov pohrebu proti tomu, kto je povinný tieto trovy znášať podľa iných predpisov alebo právnych záväzkov.

§ 11
Pochovávacie obvody

(1) Uloženie mŕtvoly do zeme má sa spravidla vykonať na cintoríne, v obvode ktorého došlo k úmrtiu alebo nálezu mŕtvoly, a ak nastala smrť v dopravnom prostriedku za cesty, na cintoríne, v obvode ktorého bola mŕtvola vyložená. Územné obvody, z ktorých sa mŕtvoly ukladajú na určité cintoríny, určí okresný hygienik.

(2) Pochovať mŕtvolu na inom cintoríne možno len s povolením výkonného orgánu miestneho národného výboru, do obvodu ktorého tento cintorín patrí.

(3) Ak nemožno pochovať mŕtvolu na cintoríne príslušnom alebo zvolenom, určí cintorín okresný hygienik.

§ 12
Uloženie do hrobu

(1) Mŕtvoly sa ukladajú spravidla len po jednej do každého hrobu, pokiaľ dôležitý všeobecný záujem nevyžaduje uloženie do spoločného hrobu.

(2) Správa cintorína môže na žiadosť alebo so súhlasom toho, komu sa miesto pre hrob prenechalo, povoliť, aby do toho istého hrobu sa uložili mŕtvoly ďalších príslušníkov rodiny, prípadne i osôb nepríbuzných. Pokiaľ neuplynula tlecia doba, je na to potrebný tiež súhlas okresného hygienika.

§ 13
Tlecia doba

Mŕtvola musí zostať uložená v zemi po dobu, po ktorú určí okresný hygienik so zreteľom na zloženie pôdy; táto doba nesmie byť kratšia ako 10 rokov, u detí mladších ako desaťročných kratšia ako 6 rokov.

§ 14
Exhumácia

(1) Pred uplynutím tlecej doby môže sa mŕtvola vyňať zo zeme (exhumovať) len na pokyn okresného hygienika alebo s jeho súhlasom. Na žiadosť pozostalých možno vykonať exhumáciu len vtedy, ak sa tiež preukáže, že sa najbližší príbuzní o nej dohodli.

(2) Mŕtvoly osôb, zomrelých na vysoko nákazlivú nemoc, nesmú sa spravidla exhumovať pred uplynutím 2 rokov od pohrebu.

§ 15
Podmienky pre spopolnenie

(1) Mŕtvoly sa môžu spopolniť len po predchádzajúcom povolení okresného hygienika, pokiaľ osobitné predpisy neustanovujú inak. Povolenie sa udelí, ak je totožnosť mŕtvoly nepochybná a ak sa preukáže potvrdením lekára, ktorý mŕtvolu prehliadol, a ak bol zomrelý pred smrťou v lekárskom ošetrení, tiež lekára, ktorý zomrelého ošetroval (§ 4 ods. 2) alebo dokladom o vykonanej pitve, ako i potvrdením orgánu verejnej bezpečnosti, že nie je podozrenie z trestného činu. Ak je podozrenie z trestného činu, možno povoliť spopolnenie len so súhlasom prokurátora.

(2) Povolenie na spopolnenie udeľuje okresný hygienik, v obvode ktorého nastalo úmrtie alebo mŕtvola bola nájdená alebo vyložená z dopravného prostriedku (§ 1 ods. 1), prípadne pitvaná; pri prevoze z cudziny okresný hygienik, v obvode ktorého má byť mŕtvola spopolnená.

(3) Proti rozhodnutiu, ktorým okresný hygienik odoprel udeliť povolenie na spopolnenie, možno sa odvolať v lehote 2 dní od jeho doručenia. Proti rozhodnutiu okresného hygienika, ako zatiaľ naložiť s mŕtvolou, niet opravného prostriedku.

(4) Ak to vyžaduje všeobecný zdravotný záujem, najmä ak sa vyskytnú zhubné epidémie, môže hlavný hygienik uložiť povinnosť spopolňovať mŕtvoly, i keď sa nesplnia podmienky určené v predchádzajúcich odsekoch; pri podozrení z trestného činu je však aj v takých prípadoch potrebný súhlas prokurátora.

§ 16
Spopolnenie

(1) Mŕtvoly sa spopolňujú v zariadeniach pre spopolňovanie mŕtvol (krematóriách).

(2) Správy krematórií sú povinné prijímať na spopolnenie všetky mŕtvoly, ktorých spopolnenie sa povolilo. Hlavný hygienik môže určiť územné obvody, z ktorých sa majú mŕtvoly spopolňovať v určitých krematóriách, a zároveň určiť podmienky, za ktorých možno spopolňovať mŕtvoly v inom krematóriu.

(3) Správa krematória zariadi, aby spopolnené ostatky sa vložili do popolnice a aby popolnica mala uzáveru a aby sa presne označila. Popolnicu so spopolnenými ostatkami vydá správa krematória osobe, ktorá predloží doklad o spopolnení. Ak neurobia pozostalí alebo príslušné orgány iné opatrenie, je správa krematória povinná uschovať popolnicu po dobu jedného roku od spopolnenia. Po uplynutí tejto doby môže popolnicu otvoriť a spopolnené ostatky zmiešať so zemou na pohrebisku.

§ 17
Uloženie spopolnených ostatkov

(1) Spopolnené ostatky sa ukladajú podľa priania zomrelého, prípadne objednávateľa pohrebu buď v popolnici alebo voľne. Voľne sa ukladajú tak, že sa zmiešajú so zemou.

(2) Prijať spopolnené ostatky na uloženie je povinná správa každého popolnicového pohrebiska; správa cintorína má túto povinnosť len vtedy, ak nie je v pochovávacom obvode popolnicové pohrebisko alebo ak ide o uloženie do hrobu alebo náhrobku k inému príslušníkovi rodiny.

(3) Na prianie zomrelého, prípadne objednávateľa pohrebu možno tiež vykonať rozptyl spopolnených ostatkov. Podmienky a spôsob rozptylu určuje hlavný hygienik.

§ 18
Ostatky

(1) Pre uloženie alebo spopolnenie exhumovaných mŕtvol a pozostatkov tiel pochovaných alebo spopolnených inak než podľa predpisov o pochovávaní platia obdobne ustanovenia tohto nariadenia.

(2) Iné ostatky, najmä ľudské plody potratené alebo predčasne odňaté, ako i časti tela alebo orgánov odňaté žijúcim osobám, pokiaľ sa nepoužijú pre účely vedecké alebo vyučovacie, uložia sa do zeme na vyhradenom mieste alebo sa spopolnia a popol sa ihneď na vyhradenom mieste zmieša so zemou. Tieto ostatky sa smú spopolniť, ak sa predloží potvrdenie lekára, ktorý vykonal ich prehliadku, a potvrdenie orgánu verejnej bezpečnosti o tom, že nie je podozrenie z trestného činu.

§ 19
Preprava mŕtvol a ostatkov

(1) Pre prepravu mŕtvol a ostatkov, pokiaľ sa nedeje priamo na príslušný cintorín, je potrebný sprievodný list.

(2) Sprievodný list vydáva, pokiaľ osobitné predpisy neustanovujú inak, okresný hygienik, z obvodu ktorého sa mŕtvola alebo ostatky prepravujú; pri preprave z cudziny alebo pri prevoze mŕtvoly územím Československej republiky vydáva sprievodný list, pokiaľ medzinárodné predpisy o preprave mŕtvol neustanovujú inak, československý zastupiteľský úrad, z ktorého obvodu pôsobnosti sa mŕtvola prepravuje.

(3) Sprievodný list na prepravu mŕtvol zo zariadenia preventívnej a liečebnej starostlivosti vydáva lekár oprávnený na prehliadku osôb zomrelých v takom zariadení. Tento lekár je povinný ihneď hlásiť vydanie sprievodného listu okresnému hygienikovi.

(4) Sprievodný list na prepravu mŕtvol nemožno vydať, ak by prevoz ohrozoval všeobecný zdravotný záujem. Ak ide o úmrtie na vysoko nákazlivú nemoc, nemožno spravidla vydať sprievodný list pred uplynutím dvoch rokov od pohrebu.

(5) Povolenie na spopolnenie mŕtvoly zahrňuje v sebe i povolenie na jej prepravu do označeného krematória.

(6) Na prepravu popolníc so spopolnenými ostatkami nie je potrebné povolenie.

Oddiel IV
Pohrebisko

§ 20
Správa a zriadenie pohrebiska

(1) Pohrebiská spravujú a zriaďujú miestne národné výbory, ktoré môžu zveriť ich správu podnikom komunálneho hospodárstva alebo iným socialistickým právnickým osobám.

(2) Pre pohrebisko sa musí zvoliť miesto, ktoré vyhovuje hygienickým a pietným požiadavkám. Na zriadenie pohrebiska je potrebné povolenie okresného hygienika.

(3) Na každom cintoríne sa musia zriadiť vhodné miestnosti pre dočasné uloženie mŕtvol a pre vykonávanie pitiev.

§ 21
Prenechanie miesta pre hrob a pre popolnicu

(1) Správa pohrebiska je povinná prenechať miesto pre hrob na tleciu dobu a miesto pre popolnicu na dobu 10 rokov od prvého uloženia. Ak to umožňujú pomery na pohrebisku, je správa pohrebiska povinná prenechať miesto i na dlhšiu dobu; v opačnom prípade musí o tom včas upovedomiť toho, komu doteraz sa miesto prenechalo.

(2) Po uplynutí doby, na ktorú sa miesto prenechalo, naloží sa s ostatkami, popolnicami a náhrobkami obdobne ako pri zrušení pohrebiska.

(3) Hroby a popolnice, ktoré majú kultúrny význam, nesmú sa s výnimkou prípadov, keď je pohrebisko zrušené, odstrániť ani po uplynutí doby, na ktorú sa miesto prenechalo.

§ 22
Zrušenie pohrebiska

(1) Ak nevyhovuje pohrebisko zdravotnému alebo inému všeobecnému záujmu, môže okresný hygienik zakázať pochovávanie na ňom alebo pohrebisko zrušiť.

(2) Cintorín možno zrušiť až po uplynutí tlecej doby od uloženia poslednej mŕtvoly. Pre účely, pri ktorých treba terén prehĺbiť, možno zrušený cintorín použiť až po uplynutí 20 rokov od posledného pohrebu; ak sa pritom prijde na ostatky, naloží sa s nimi podľa § 18.

(3) Popolnice zo zrušeného pohrebiska, o nové uloženie ktorých sa pozostalí napriek upozorneniu nepostarali, sa prenesú na iné pohrebisko a ak už uplynula doba, na ktorú sa miesto prenechalo (§ 21 ods. 1), otvoria sa a spopolnené ostatky sa zmiešajú so zemou. Náhrobky, pokiaľ ich tí, ktorým sa prenechalo miesto pre hrob alebo pre popolnicu, po predchádzajúcom upozornení do 6 týždňov zo zrušeného pohrebiska neodstránia, odprace a uskladní správa pohrebiska na náklad vlastníkov náhrobkov.

(4) Ak ide o všeobecný záujem hodný osobitného zreteľa, možno po uskutočnenom prevoze ostatkov na iný cintorín zrušiť cintorín tiež pred uplynutím tlecej doby od uloženia poslednej mŕtvoly. Pri hroboch, kde tlecia doba neuplynula, treba previezť i príslušenstvo hrobu (pomníky, kríže, obrubníky a pod.). Náklady s predčasným zrušením cintorína spojené znáša orgán (organizácia), v záujme ktorého ku zrušeniu cintorína došlo.

Oddiel V
Krematóriá

§ 23

(1) Krematóriá zriaďujú a spravujú národné výbory, ktoré môžu toto svoje oprávnenie zveriť podnikom komunálneho hospodárstva alebo iným socialistickým právnickým osobám.

(2) Pre krematórium sa musí zvoliť miesto, ktoré vyhovuje hygienickým a pietným požiadavkám. Na zriadenie krematória je potrebné povolenie krajského hygienika.

(3) Pri každom krematóriu sa musia zriadiť vhodné miestnosti pre dočasné uloženie mŕtvol, pre vykonávanie pitiev a pre predbežnú úschovu popolníc.

Oddiel VI
Výklad pojmov

§ 24

(1) Mŕtvolou sa rozumie i mŕtvola dieťaťa, ktoré bolo porodené mŕtve, ako i časti mŕtveho tela.

(2) Pohrebiskami sa rozumejú cintoríny a popolnicové pohrebiská (kolumbáriá a urnové háje).

Oddiel VII
Záverečné ustanovenia

§ 25

(1) Podľa ustanovenia § 17 zákona č. 4/1952 Zb., o hygienickej a protiepidemickej starostlivosti, sú zrušené všetky predpisy o veciach upravených týmto nariadením. Najmä sú zrušené:

1. zákon č. 464/1921 Zb., o pochovávaní ohňom,
2. vládne nariadenie č. 194/1923 Zb., o pochovávaní ohňom,
3. ustanovenie § 14 zákona č. 268/1949 Zb., o matrikách,
4. ustanovenia §§ 59 až 61 vyhlášky Ministerstva vnútra č. 1225/1949 Ú. l. I, ktorou sa vydávajú bližšie predpisy k zákonu o matrikách.

(2) Nedotknuté zostávajú predpisy o povinnom hlásení ukončenia tehotenstva, úmrtí detí po pôrode a úmrtí matiek.

§ 26

Toto nariadenie nadobúda účinnosť dňom vyhlásenia.

Široký v. r.

Plojhar v. r.

Vydavateľ Zbierky zákonov Slovenskej republiky a prevádzkovateľ právneho a informačného portálu Slov-Lex dostupného na webovom sídle www.slov-lex.sk je Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, Župné námestie 13, 813 11 Bratislava, tel.: 02 571 01 000, e-mail: helpdesk@slov-lex.sk.